

JAARVERSLAG 2012

Stichting Protestants Centrum GVO

d.d. 26 september 2013

INHOUD

	pag.
1. Woord vooraf	5
2. Verslag van het bestuur	5
2.1 inleiding	5
2.2 werkzaamheden in 2012	5
uitvoering werkzaamheden GVO	5
Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten	6
projecten groei en bloei	6
kwaliteit	9
identiteit	9
opleiding docent GVO	10
nascholing Protestants Centrum GVO	10
studiedagen	11
communicatie	11
2.3 relaties met betrokkenen bij Protestants Centrum GVO	12
CIO-O	12
IKOS, JOP en HGJB	12
Vergadering van Aangeslotenen / Adviesraad	12
Dienstencentrum GVO en HVO	13
CBOO	13
3. Kengetallen	14
3.1 aantal docenten en lesgroepen	14
3.2 leeftijdsopbouw	14
3.3 betrekkingsomvang in december 2012	15
3.4 docenten niet in dienst van PC GVO	16
4. Personalia	17

1. Woord vooraf

Voor u ligt het derde jaarverslag van de Stichting Protestants Centrum GVO.

De stichting PC GVO treedt vanaf 1 augustus 2009 namens het CIO-O op als werkgever van docenten protestants godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen (GVO). Vanaf die datum worden de lessen godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs (GVO en HVO) op openbare basisscholen gegeven worden door docenten die daarvoor betaald kunnen worden met subsidie van het Ministerie van OCW.

De gelden van het Ministerie van OCW worden ontvangen door de overkoepelende Stichting Dienstencentrum GVO en HVO. Op basis van de binnen dit Dienstencentrum opgestelde begroting komt het geld ten goede aan de vijf denominatieve werkgeversstichtingen. Dat zijn naast PC GVO: HVO Primair, RK GVO, Islamitisch godsdienstonderwijs en het Hindoeïstisch vormingsonderwijs.

In dit verslag treft u een weergave aan van de activiteiten die de Stichting Protestants Centrum GVO heeft ontplooid in het kalenderjaar 2012. Daarin komen het derde schooljaar waarin GVO wordt gegeven op basis van de nieuwe financieringsregeling (2011-2012) en het begin van het vierde schooljaar (2012-2013) samen.

Dit verslag brengt de activiteiten in beeld die zijn verricht ten dienste van het godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen. Hoewel daarmee de landelijke organisatie meer in beeld komt, gaat het binnen de stichting om het werk aan de basis: het geven van lessen GVO aan leerlingen van openbare basisscholen!

2. Verslag van het bestuur

2.1 Inleiding

Terugblikkend op 2012 waarin 'groei en bloei' centraal stonden, valt op dat in dit jaar belangrijke stappen zijn gezet richting de inhoudelijke ontwikkeling van PC GVO, de intensivering van de contacten op lokaal niveau, de scholing van docenten, qua organisatie met het overleg met de OR, de eerste studenten aan de minor...

In 2012 heeft PC GVO zich sterk ontwikkeld. Daarop gaan we in dit verslag nader in. Het bestuur heeft in 2012 zes maal vergaderd. Bestuursleden hebben allen een of meer beleidsterreinen, waarop zij als portefeuillehouder betrokken zijn. Welke dat zijn, is na te lezen in hoofdstuk 5 van dit jaarverslag.

Gezien het feit dat de statuten van de stichting voorzien in een zittingstermijn van vier jaar met eenmaal de mogelijkheid van herbenoeming en het einde van de eerste zittingstermijn naderbij komt, is in het bestuur gesproken over een rooster van aftreden en is een profiel opgesteld voor nieuwe bestuursleden.

2.2 Werkzaamheden in 2012

- **Uitvoering werkzaamheden PC GVO**

De werkzaamheden voor de Stichting Protestants Centrum GVO worden op basis van een overeenkomst met de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk uitgevoerd door het daartoe ingerichte *bureau Protestants Centrum GVO*. Medio 2012 liep de driejarige overeenkomst van de

stichting met de Dienstenorganisatie af voor de uitvoering van de werkzaamheden. Na evaluatie van de samenwerking is in juni 2012 besloten een nieuw driejarig contract af te sluiten.

De uitvoering van een groot deel van de werkzaamheden van PC GVO vindt decentraal plaats en wordt uitgevoerd door het team van 10 regiobegeleiders; iedere regiobegeleider is leidinggevende van zo'n 40 docenten. Bij aanvang van het werken met regiobegeleiders is besloten dat zij een dienstverband hebben met de Dienstenorganisatie. Omdat deze functie feitelijk een verlengstuk is van het werkgeverschap en omdat de Dienstenorganisatie aangaf het driejarig contract van deze medewerkers niet te verlengen, besluit het bestuur in december 2012 de regiobegeleiders in 2013 zelf in dienst te nemen. Belangrijke voorwaarde daarvoor is dat de functie van regiobegeleider in de CAO voor GVO en HVO wordt opgenomen.

- **Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten**

Ondernemingsraad

Nadat in december 2011 de ondernemingsraad is geïnstalleerd, vonden in 2012 de eerste overlegvergaderingen plaats. Het overleg met de OR van werkgeverszijde gevoerd door het bestuur, samen met de coördinator van het bureau en later in het jaar ook de HR-functionaris, die eveneens teamleider van de regiobegeleiders is. Van werknemerszijde voeren voorzitter en secretaris van de OR dit overleg.

Deze eerste vergaderingen kenmerkten zich door het met elkaar verkennen van de materie: waar staan we voor, hoe gaan we met elkaar werken en wat zijn de onderwerpen die in deze vergaderingen aan de orde (dienen te) komen en waar de OR instemmings- of adviesrecht op heeft.

De OR heeft over 2012 een eigen jaarverslag opgesteld, dat met dit jaarverslag ter beschikking wordt gesteld.

Professionalisering van docenten

Gelet op de Wet BIO is de professionalisering van docenten van belang. Nadat in 2011 was bepaald wanneer docenten GVO bevoegd en bekwaam zijn, is begin 2012 een nadere uitwerking gemaakt van wat dat vraagt van docenten die al korter of langer in dienst zijn naar gelang hun vooropleiding en van nieuw aan te nemen docenten. Bepaald is dat tot augustus 2016 een overgangperiode geldt. Dat is het moment dat de eerste lichten afgestudeerden van PABO's/GL werkzaam kan worden als GVO-docent. Tot die tijd zal er maatwerk moeten worden toegepast en wordt bekeken welke aanvulling nodig is op de opleiding die de docent al heeft genoten. Voor docenten die in dienst zijn, faciliteert PC GVO de aanvullende scholing en is in 2012 een studiekostenregeling uitgewerkt.

Het hele palet aan regelingen rond professionalisering waartoe in het bestaan van PC GVO is besloten is in de loop van 2012 gebundeld in één notitie.

- **Projecten groei en bloei**

In 2012 was naast de reguliere middelen om projecten uit te voeren extra geld beschikbaar voor aanvullende projecten. Dit extra geld was beschikbaar omdat het Ministerie van OCW van ons groei vraagt door nog meer G/HVO-lessen te verzorgen. Dit geld is in 2012 als volgt besteed.

De reguliere budgetten zijn ingezet voor de bloei van GVO; het extra geld voor de groei van GVO.

Groei kan op verschillende manieren gerealiseerd worden:

- a. door toename van het aantal lessen/groepen op een school
- b. door toename van het aantal scholen waarop GVO en HVO wordt verzorgd.

Voor het onder a) genoemde ziet het bestuur met name een rol voor de docent die al op de school aanwezig is, samen met de plaatselijke werkgroepen en de regiobegeleiders. Daarom is in het kader van de extra gelden met name ingezet op het onder b) gestelde.

Groeiprojecten

Projectmedewerkers

Het leggen en onderhouden van relaties is belangrijk voor het welslagen van GVO. Om groei te realiseren is het van belang contacten te leggen met diegenen die hiermee nog onbekend zijn, dus nieuwe scholen. In principe hoort dit tot de taak van de regiobegeleider, maar om hieraan een impuls te geven zijn voor het schooljaar 2012-2013 drie projectmedewerkers aangesteld gedurende zes maanden.

Om hen en de regiobegeleiders die hier in principe ook mee belast zijn goed aan het werk te helpen zijn zij gestart met een training acquisitie, toegesneden op het werken binnen PC GVO.

De taak van de projectmedewerkers was zoveel mogelijk scholen te interesseren om te inventariseren.

Pas als de aanvragen van de openbare scholen in de zomer van 2013 bekend zijn, is na te gaan in hoeverre de inzet van de projectmedewerkers succesvol is geweest, in die zin dat deze daadwerkelijk aanvragen voor lessen G/HVO heeft opgeleverd.

Promotiemateriaal

Er zijn ten laste van het extra budget een aantal zaken geproduceerd: tassen, pennen en folders.

Bloeioprojecten

Studiekostenregeling

In het kader van maatwerk voor docenten die bij PC GVO in dienst zijn, maar inhoudelijk nog niet aan de ingangseisen van PC GVO voldoen, is een studiekostenregeling in het leven geroepen. Omdat in de loop van 2012 duidelijk werd dat de hiervoor gereserveerde gelden niet zouden worden uitgenut, is besloten ook geld beschikbaar te stellen voor een inhaalslag van zittende docenten. Namelijk voor docenten die al vanaf voor 2009 les gaven, maar hiervoor geen opleiding hebben gevolgd. De uitwerking daarvan wordt in 2013 ter hand genomen; het geld wordt gereserveerd.

Project zendende instanties

Nadat de werkgroep vergroting draagvlak¹ drie modellen van betrokkenheid had ontwikkeld, zijn in maart alle plaatselijke werkgroepen aangeschreven en is later in het jaar nog eens een reminder gestuurd. Doelen hiervan waren:

- GVO nader onder de aandacht brengen;
- onderstrepen van het belang van plaatselijke betrokkenheid;
- stimuleren van bezinning op de eigen rol op plaatselijk niveau;
- creëren van helderheid voor regiobegeleiders op wat zij van de betreffende plaatselijke werkgroep kunnen verwachten (of niet);
- eenduidige naamgeving van plaatselijk niveau waar het de betrokkenheid bij GVO betreft.

Aan het eind van 2012 had slechts een beperkt aangeschreven werkgroepen (85) een keuze gemaakt. Deze keuze was als volgt: 14 werkgroepen kozen voor model 1, hetgeen staat voor een maximale betrokkenheid bij het werk van PC GVO; 6 kozen er voor model 2, dat staat voor een gedeeltelijke betrokkenheid; 33 kozen voor model 3, dat uitgaat van een betrokkenheid bij alleen of

---

¹ Leden van de werkgroep zijn (in alfabetische volgorde): Wil Hartog (docent), Jan Hendriks (volgde in 2012 Wietse Klukhuhn op namens het IKOS), Evert de Jong (Adviesraad), Robert Mazier (JOP), Arie de Winter (HGJB). Vanuit het bestuur zijn betrokken: Bert Jansen en Gerard van der Hoek; vanuit het bureau is betrokken: Erna de Goede.

vooral de docent ter plaatse; 32 werkgroepen gaven aan betrokken te willen zijn, zonder (nog) aan te geven op welke wijze zij hieraan vorm geven.

Bij deze eerste uitkomsten viel het op dat veel werkgroepen slechts beperkt betrokken wilden zijn. Omdat PC GVO hecht aan de betrokkenheid op plaatselijk niveau bij het werk van de GVO-docent en omdat de respons tegenviel, besluit het bestuur eind 2012 budget beschikbaar te stellen voor een extra 'injectie' van het grondvlak in 2013 om het beeld te kunnen completeren. Aan de hand van een compleet beeld over hoe vorm wordt gegeven aan de betrokkenheid bij het godsdienstonderwijs op plaatselijk niveau kan vanuit PC GVO in 2013 daarover verder worden nagedacht, waarbij de volgende zaken een belangrijke rol zullen spelen: Hoe onderhouden we op een goede manier contact met de plaatselijke werkgroepen? Hoe kunnen we betrokkenheid verder stimuleren? Wie kunnen we daarbij betrekken?

In 2012 zijn verder een aantal plaatselijke werkgroepen (pilots) geïnterviewd over hun betrokkenheid bij GVO om een beeld te krijgen van hun (succesvolle) functioneren. Daaruit is een artikel voortgekomen dat gepubliceerd is in o.a. Kerkinformatie (informatiebulletin van de PKN) van september 2012 en in het IKOS-blad.

Onderwijskundig kader - Krijtlijnen voor PC GVO

In 2011 ging de werkgroep onderwijskundige visie van start. Deze werkgroep² heeft in 2012 de notitie 'Krijtlijnen voor PC GVO' opgeleverd. In dit document wordt geschetst binnen welke kaders de lessen GVO zich zouden moeten bevinden. Het geeft een handvat en richting om hiermee met elkaar binnen PC GVO in gesprek te gaan. Het bestuur heeft dit document eind van het jaar aanvaard als richtinggevend voor de visie op de inhoud van GVO. Het document zal in 2013 gepubliceerd worden in de vorm van een brochure.

Implementatie HR-systeem

Het was de bedoeling per 1 januari 2012 vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO een nieuw salarissysteem in gebruik te nemen, waaraan ook een HR-module was gekoppeld. Aan een HR-module en digitale dossiers is binnen PC GVO grote behoefte, gelet op het feit dat de leidinggevenden (de regiobegeleiders) van de docenten allen vanuit huis werken. Aan de invoering van dit nieuwe systeem is in 2012 veel tijd besteed en daarmee gingen extra kosten gepaard. Helaas moest de daadwerkelijke invoering eind 2012 geannuleerd worden wegens automatiseringsproblemen waarmee het APS, waarvan HVO Primair diensten afneemt, te kampen had en het niet verantwoord leek de overstap naar een ander systeem te wagen.

Besloten is de implementatie met een jaar uit te stellen en 2013 te benutten voor verdere oriëntatie op met name het HR-deel van het systeem, zodat dat op termijn sneller in gebruik kan worden genomen.

Onderzoek naar uitvoering nascholing in eigen beheer door PC GVO

Het Centrum voor Levensbeschouwing verzorgde in het verleden voor IKOS de nascholing voor docenten GVO. Na de invoering van de nascholingsverplichting door PC GVO hebben de gezamenlijke partners (IKOS, JOP en HGJB) de organisatie ervan op zich genomen. Vanuit praktisch oogpunt is de praktische organisatie (aanmelding etc.) vanaf 2012 in één hand komen te liggen, namelijk bij het Centrum voor Levensbeschouwing.

Deze situatie is al werkenderwijs gegroeid. Het bestuur besluit eind 2012 het bureau de opdracht te geven om te onderzoeken wat de meest wenselijke situatie is ten aanzien van de organisatie van de nascholing: blijven uitbesteden aan een andere (aanverwante) organisatie of zelf als PC GVO hieraan geheel of gedeeltelijk uitvoering geven? Begin 2013 zal het bestuur zich hierover buigen en beslissen welke richting op dit terrein wordt opgegaan.

---

² Leden van de werkgroep waren (in alfabetische volgorde): Corina Nagel (regiobegeleider), Lia Noorthoek (HGJB), Henk Pol (bestuur), Maaïke Rosen Jacobsen (IKOS), Irma Visser (JOP PKN), Pieter Witteveen (docent PCGVO).

Ontwikkeling van een cursus presentatie/communicatie voor docenten PC GVO

Met de ontwikkelde visie door middel van de 'krijtlijnen' kan de positie van docenten op school verhelderd worden. Het is goed om de meerwaarde en het eigene van GVO goed onder de aandacht te kunnen brengen. Om docenten bewust te maken van een aantal principes in communicatie, die van belang zijn voor het gesprek met de school, en de manier waarop het vak GVO in beeld kan worden gebracht, wordt een cursus ontwikkeld die in het nascholingsaanbod van 2013-2014 een plek kan krijgen.

PR

Voor diverse PR-doeleinden is een promotiefilm gemaakt over wat GVO precies inhoudt en kan betekenen. Voor deze film en benodigde menskracht is in 2012 budget beschikbaar gesteld.

Financieel administratiesysteem

Om te kunnen voorzien in uitgebreidere en meer inzichtelijke rapportages en de frequentie daarvan te verhogen en de afhankelijkheid van systemen van de Dienstenorganisatie van de PKN te verminderen, heeft het bestuur besloten een web-based financieel pakket aan te schaffen. Daarmee kan in 2013 een eigen financiële administratieve omgeving voor PC GVO worden gecreëerd op basis van een abonnementsvergoeding.

• **Kwaliteit**

PC GVO is gericht op het leveren van kwaliteit. Het is bijna een van de bestaanskenmerken van de organisatie en een grond waarop subsidie wordt verstrekt door het Ministerie van OCW. Het is goed in kaart te brengen wat kwaliteit precies is en hoe die te borgen. In maart vond een startdag plaats voor het kwaliteitsbeleid, waarbij ook vertegenwoordigers van andere denominaties (RK GVO, SPIOR, Hindoeraad) van de sector aanwezig waren.

Samen met een externe deskundige is die dag input gegenereerd voor het opstellen van een kijkwijzer voor een GVO-les, is draagvlak gecreëerd voor het gezamenlijk werken aan kwaliteit en zijn ingrediënten verzameld voor een op te stellen kwaliteitshandboek.

Vervolgens heeft dit in 2012 in samenspraak met het team regiobegeleiders geleid tot het opstellen van een kijkwijzer, waarin compact de essentie van een kwalitatief goede les wordt geformuleerd. Het werk van de werkgroep onderwijskundig kader kan voorts ook gezien worden als een forse impuls met betrekking tot de kwaliteit omdat daarmee concreet wordt gemaakt wat PC GVO precies inhoudt, waar we als PC GVO voor staan en wat precies het speelveld van PC GVO is. Het is belangrijk het gesprek hierover met elkaar binnen GVO en de sector te (blijven) voeren en elkaar hierbij te bepalen.

Het werk van PC GVO heeft in de afgelopen jaren sterk in het teken van bouwen aan de organisatie ontstaan. Voor een verdere uitbouw van het werk en ter verhoging van de kwaliteit ervan is het van belang een lange termijnvisie te ontwikkelen. Besloten wordt deze in 2013 te ontwikkelen.

• **Identiteit**

GVO- (en ook HVO-)lessen dienen immers gegeven te worden binnen de wettelijke kaders. Een vermenging met het kennisgebied geestelijke stromingen waarvoor de openbare basisschool zelf via de lumpsum een vergoeding krijgt en ook zelf voor verantwoordelijk is, dient vermeden te worden. Nog niet overal vindt G/HVO, zoals dat is bedoeld plaats. Waar dat niet het geval is gaan regiobegeleiders met docenten en betrokkenen in overleg. Dit overleg is in twee steden in 2012 geïntensiveerd. De situatie in deze steden lichten we hieronder toe.

Den Haag

In Den Haag is in 2011 een project opgestart door Corina Nagel, regiobegeleider van Den Haag. PC GVO is in deze stad (nog maar) op een relatief klein aantal scholen vertegenwoordigd. Om scholen tegemoet te komen is de doelstelling van GVO in het verleden gaandeweg verbreed, maar hierdoor is de identiteit van GVO in het geding geraakt. Zij is hierover op docentenavonden met de docenten in gesprek gegaan en heeft vervolgens met de collega-regiobegeleiders van de andere betrokken denominaties een plan van aanpak ontwikkeld. Feit is dat schooldirecteuren bij het aanbieden van GVO en HVO een cruciale rol spelen. Voor een aantal van hen zal bij een ombuiging van het vak GVO zoals dat nu gegeven wordt, onwenselijk zijn. Omdat deze bezwaren herkend en onder ogen worden gezien, wordt in het project met schooldirecteuren in gesprek gegaan en wordt gekeken in hoeverre en op welke manier GVO en HVO wel aangeboden zou kunnen worden. Daarvoor zijn vier alternatieven ontwikkeld. De standaardaanpak wordt aangeboden waar mogelijk. Maatwerk (op basis van de geformuleerde alternatieven) wordt geleverd wanneer dat nodig is. Vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO wordt deze aanpak ondersteund. Vanuit het bestuur van het DC is met het bestuur van de Haagse scholen gesproken om te spreken over de positionering van G/HVO in Den Haag. Het overkoepelende bestuur in Den Haag blijkt dit te ondersteunen.

Rotterdam

Ook in Rotterdam staat het GVO en HVO onder druk, vanwege de wens van de overkoepelende stichting BOOR om op scholen zelf levensbeschouwelijk onderwijs (LEVON) aan te bieden in plaats van de lessen GVO en HVO. Het bestuur van het Dienstencentrum GVO en HVO heeft in een gesprek met het college van bestuur van de stichting BOOR de eigen positie en het bestaansrecht van het GVO en HVO benadrukt. In Rotterdam zijn veel initiatieven ontplooid voor het behoud van GVO en HVO. Zo is er onder meer een oudervereniging in het leven geroepen. In reactie op deze situatie is in Rotterdam vanuit het Dienstencentrum een project gestart om GVO en HVO op de kaart te houden, eventueel ook naast LEVON. Daarin participeert vanuit PC GVO Bertha van der Vlies, regiobegeleider van Rotterdam en is ook de coördinator van het bureau betrokken.

Hoewel de veranderingen in Rotterdam voor lastige situaties zorgen, ontstaan er gedurende het project ook verrassende verbindingen. De regiobegeleiders in Rotterdam ervaren dat er ondanks en dankzij deze situatie meer verbinding ontstaat met collega's (islamitisch, humanistisch en protestantschristelijk). Een verbinding, die ook naar de scholen toe versterkend werkt en die tot het inzicht heeft geleid dat de toekomst in Rotterdam ligt in het samen optrekken. Door middel van gesprekken en brainstormsessies werd in 2012 hard gewerkt aan het vinden van een nieuwe weg. In 2013 wordt het project beëindigd en wordt bekeken wat de opbrengsten ervan zijn.

• **Opleiding docent GVO**

Per februari 2012 kon de eerder ontwikkelde minor GVO van start gaan aan:

- de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en
- Stenden Hogeschool, Pabo De Eekhorst.

Beide opleidingen leidden één docent op. In oktober studeerde de eerste docent aan de GVO-minor af aan de NHL. Een feestelijk moment!

Nadat in april een feestelijke presentatie plaatsvond, kon in september de minor GVO ook starten in Utrecht door de volgende opleidingen:

- Hogeschool Inholland te Amsterdam / Opleidingsinstituut voor Theologie, Levensbeschouwing en Geestelijke begeleiding in vrijzinnig perspectief
- Christelijke Hogeschool Windesheim
- Christelijke Hogeschool Ede
- Driestar Hogeschool Gouda

16 personen schreven zich voor het volgen van de volledige of gedeeltelijke minor in.

Voor de toekomst van GVO is deze opleiding tot het vak van groot belang om te kunnen voorzien in de vraag naar goed opgeleide docenten. We zijn dan ook blij dat de toeleiding naar het vak GVO op deze manier geborgd is.

- **Nascholing PC GVO**

Het beleid van Protestants Centrum GVO rond nascholing is vormgegeven in een PDCA-cyclus. Deze letters staan voor to Plan, to Do, to Check en to Act(ualise). Aan het einde van elk scholingsjaar gaan de nascholingsaanbieders met elkaar na: 'wat werkte goed/wat voldeed minder?' en stellen op basis daarvan een nieuw nascholingsaanbod voor het volgende seizoen samen. Zo is in december 2011 het eerder dat jaar opgestelde beleid met de partners al tegen het licht gehouden en op een aantal punten bijgesteld, zodat deze kunnen gelden voor het nascholingsaanbod van seizoen 2012-2013.

In 2012 is er een gezamenlijk aanbod van de partners tot stand gekomen, waarop door docenten goed is ingetekend.

- **Studiedagen**

Sectordag

In juni vond de jaarlijkse sectordag vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO voor alle docenten plaats. Ditmaal werd deze dag georganiseerd door SPIOR. Marleen Lammers van VOS/ABB en Abdulwahid van Bommel als betrokkene bij de nieuwe methode voor islamitisch godsdienstonderwijs verzorgden lezingen. Tijdens deze dag werd het convenant met VOS/ABB, VOO en CBOO getekend. Meer hierover kunt u lezen onder het kopje 'Dienstencentrum GVO en HVO' op pag. 13.

Studiemiddag PC GVO

Op 21 november vond een geslaagde studiemiddag plaats voor docenten van PC GVO. Op deze middag met als titel 'PC GVO een bijzonder vak!' introduceerde Henk Pol, voorzitter van de werkgroep onderwijs, de inhoud van de ontwikkelde 'Krijtlijnen voor PC GVO' bij de docenten. Daarna maakten docenten er op speelse wijze in twee workshoprondes verder mee kennis.

- **Communicatie**

De informatiebrochure en de folder blijken in een behoefte te voorzien en worden veel aangevraagd. Begin 2013 zal een nieuwe folder verschijnen en later in 2013 zal gewerkt worden aan een nieuwe brochure.

Nieuwsbrieven

De communicatie naar docenten wordt voor een groot deel door de regiobegeleiders verzorgd. Daarnaast zijn er ook nog centrale nieuwsbrieven vanuit het bureau naar de docenten en hun plaatselijke werkgroepen. Daarvan zijn er in 2012 drie verzonden.

2.3 Relaties met betrokkenen bij PC GVO

- **CIO-O**

De commissie Onderwijs van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken treedt op als zendende instantie voor de protestantse kerken/geloofsgemeenschappen. Het CIO-O is samengesteld uit leden vanuit de breedte van het hele protestantse veld. Doordat een aantal leden van het CIO-O ook deel uitmaakt van het bestuur PC GVO zijn de lijnen kort en is het CIO-O goed op de hoogte van de ontwikkelingen binnen PC GVO. Het CIO-O is voor PC GVO van groot belang, omdat hiermee de relatie met de betrokken kerken/geloofsgemeenschappen is georganiseerd.

- **IKOS, JOP en HGJB**

Met IKOS, JOP en HGJB onderhoudt PC GVO nauw contact. Zij vertegenwoordigen qua identiteit de breedte van het protestantse veld. Vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en medebetrokkenheid bij Protestants Centrum GVO zijn zij betrokken bij het werk van PC GVO door o.a. vertegenwoordiging in de werkgroep vergroting draagvlak en in de werkgroep onderwijskundig kader. Daarnaast spelen zij een belangrijke rol in de ontwikkeling en de uitvoering van de nascholing van docenten. Vanuit het IKOS werd de mogelijkheid te komen tot een beroepsvereniging voor docenten GVO ondersteund, maar in 2012 werd duidelijk dat deze niet van de grond kon komen. In 2012 heeft het bestuur besloten het overleg met de partners (los van de inzet in de werkgroepen) meer systematisch vorm te gaan geven en met hen in gesprek te gaan en te blijven over de betekenis en verwachtingen ten aanzien van ieders betrokkenheid bij PC GVO.

- **Adviesraad (formeel: Vergadering van Aangeslotenen)**

De Adviesraad heeft in 2012 tweemaal vergaderd: op 17 april en 8 november. Alle plaatselijke werkgroepen worden daarvoor uitgenodigd. De naam 'plaatselijke werkgroepen' wordt gebezigd voor alle betrokkenen bij GVO op plaatselijk niveau, zoals kerkenraden, IKOS-afdelingen, (commissie van) Raden van Kerken.

De Adviesraad is het platform waarin zij meedenken over het beleid van de stichting. De Adviesraad reflecteert daarop en functioneert als klankbord en denktank voor het bestuur.

Voor de Adviesraad is de versterking van het draagvlak op plaatselijk niveau een belangrijk agendapunt. Met de oprichting van de stichting PC GVO is de rol van plaatselijke werkgroepen weliswaar veranderd, maar beslist niet uitgespeeld. De betrokkenheid van de Adviesraad is voor PC GVO van groot belang voor een goede bijdrage van de plaatselijke werkgroepen in de opbouw van de organisatie. Naast bespreking van voorstellen op dit terrein is vanuit de Adviesraad een advies m.b.t. het jaarverslag 2011 opgesteld met aanbevelingen voor het bestuur en vervolgens is dit besproken met het bestuur.

Kascommissie

In de novembervergadering van de Adviesraad zijn naast de geformuleerde visie ook de jaarstukken 2011 van Protestants Centrum GVO besproken. Vanuit de Adviesraad is voor de bespreking daarvan een kascommissie geformeerd, die de stukken voorafgaand aan de vergadering nauwlettend heeft bestudeerd en besproken en naar aanleiding daarvan een advies heeft opgesteld met een besluitvoorstel voor de Adviesraad.

- **Dienstencentrum GVO en HVO**

Het DC GVO en HVO heeft als overkoepelende stichting een aantal eigen taken. Alle denominaties zijn in het bestuur van het DC vertegenwoordigd. Het Dienstencentrum onderhoudt contact met het Ministerie van OCW. In dat overleg wordt onder meer gesproken over de financiering van het werk. De jaarstukken zijn er gepresenteerd en met veel waardering in ontvangst genomen.

Convenant met VOS/ABB, VOO en CBOO

Het Dienstencentrum onderhoudt contacten met de koepelorganisaties voor het openbaar onderwijs, te weten VOS/ABB, VOO en CBOO. Op de sectordag in juni 2012 kon een convenant worden gesloten tussen het Dienstencentrum en deze drie organisaties voor het openbaar onderwijs. Hiermee werd bekrachtigd dat deze organisaties waarde hechten aan het aanbieden van GVO en HVO op openbare basisscholen. In de contacten met openbare scholen is dit convenant van groot belang en kan het helpen bij de positionering van GVO en HVO.

Financiën

Binnen het DC GVO en HVO wordt jaarlijks een begroting opgesteld voor verdeling van de gelden van het Ministerie van OCW. De gelden die Protestants Centrum GVO ontvangt, zijn direct van deze algemene kaders afgeleid. Daarbinnen is slechts beperkt ruimte voor eigen beleid. Doordat Protestants Centrum GVO ervoor gekozen heeft niet het hele beschikbare budget voor lerarenbegeleiding in te vullen met een vaste formatie van regiobegeleiders is enige ruimte gecreëerd. Daarmee is er jaarlijks een budget beschikbaar, dat kan worden ingevuld met eigen beleidsvoornemens vanuit PC GVO (zie 'bloeiprojecten').

In 2012 was vanuit het Dienstencentrum een extra budget beschikbaar van € 10.000,- om in te zetten voor activiteiten gericht op groei van de sector. Hiermee is/wordt o.a. ook het eerder genoemde project in Rotterdam gefinancierd.

CAO

In 2012 is in het kader van de CAO met de betrokken vakbonden overleg gevoerd. Op de agenda stonden o.a. invoering van de werkkostenregeling, opname van de functie van regiobegeleider in de CAO, horizontale overstap vanuit het PO en VO naar de sector GVO en HVO.

RK GVO

Met het bestuur van RK GVO heeft in 2012 voor het eerst een apart gesprek plaatsgevonden, omdat beide organisaties nauwer aan elkaar verwant zijn en omdat de betrokken kerkgenootschappen allen participeren in het CIO. Op landelijk niveau maken docenten gebruik van elkaars nascholingsaanbod. Ook op plaatselijk niveau zijn er samenwerkingsverbanden in de praktijk. Zo participeert soms een RK-parochie in het christelijk GVO, waarbij ieders eigenheid wordt gerespecteerd, zoals dat binnen het CIO is afgesproken en vastgelegd.

Doel van het gesprek met RK is om zaken waar mogelijk op elkaar af te stemmen en elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen, waar het werk van beide organisaties toch in grote mate overeenkomt.

- **CBOO**

Met het Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs onderhoudt het PC GVO zelf contact door een bestuurslid, P. den Dikken, af te vaardigen naar deze organisatie en een financiële bijdrage te leveren aan het werk van dit centrum.

3. Kengetallen

3.1 Aantal docenten en lesgroepen

	<i>december 2011</i>	<i>juli 2012</i>	<i>december 2012</i>
Geregistreerd bij PC GVO	416	350	363
Aantal lesgroepen	2170	2210	2163

Toelichting bij deze getallen

Bij het spreken over een kalenderjaar zijn twee schooljaren relevant. De gegevens uit december zijn het meest stabiel: op dat moment is het schooljaar enige maanden op gang: alle docenten zijn aan het werk en de uren zijn allemaal toegewezen en ingevuld. De gegevens in juli zijn gegenereerd op het moment dat er nog veel gaande is en er dus ook nog veel kan wijzigen. Voor de volledigheid staan ze vermeld, maar waar we hieronder de cijfers toelichten, richten we ons op de cijfers van de maanden december en m.n. op die van december 2012.

- Wat opvalt is dat het aantal docenten in het schooljaar 2012-2013 ten opzichte van het jaar daarvoor (dec. 2011) behoorlijk is gedaald.
- Consequentie daarvan is dat de parttime factor wederom wat is gestegen, hetgeen past past binnen het streven van Protestants Centrum GVO naar een grotere betrekkingssomvang
- Het aantal lessen van GVO is kijkend naar de maanden december ongeveer gelijk gebleven.
- Opvallend is dat uiteindelijk in juli 2012 een groter aantal lessen gegeven dan ten opzichte van december 2011 (en 2012). Nog altijd is het zo dat in de loop van het jaar docenten GVO bekend worden bij PC GVO, die dit werk tot op dat moment via de plaatselijke kerk verrichtten en doorgaans niet op de hoogte waren van de regelgeving en financieringsmogelijkheden, zoals die vanaf 2009 bestaan. Doordat alle scholen telkens worden aangeschreven over de aanvraag van lessen GVO en HVO wordt beleid bekender en komen steeds meer docenten bij PC GVO in dienst.

3.2 Leeftijdsopbouw

	<u>< 45</u>	<u>45 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
2009-2010	93	149	128	20	26	416
2010-2011	85	157	144	20	23	429
2011-2012	51	204	135	17	9	416
2012-2013	48	158	130	19	8*	363

*) omdat een aantal docenten niet in dienst zijn, zijn niet alle gegevens van hen bekend.

In december 2012 zijn 57 mannen als GVO-docent werkzaam en 306 vrouwen. In 2011 waren dat er resp. 66 en 350.

Opvallend is dat een behoorlijk aantal oudere docenten in dienst is van PC GVO: 19 docenten zijn ouder dan 65 en in de leeftijd van 55 tot 65 jaar zijn er 130 docenten. Dat betekent dat alleen al door pensionering er in de loop van de komende jaren nieuwe vacatures zullen ontstaan. Daarnaast hebben we te maken met reguliere oorzaken van uitstroom door bijv. verhuizing of verandering van baan. Cijfers over de uitstroom en de instroom laten het volgende beeld zien:

vertrokken docenten / uitstroom	
2009-2010	42
2010-2011	67
2011-2012	72
nieuwe docenten / instroom	
2009-2010	nvt
2010-2011	39
2011-2012	39
2012-2013	18

Tegen een relatief hoge uitstroom staat een relatief lage instroom. Waar er vacatures zijn, worden deze tot op heden meestal ingevuld door docenten die al in dienst zijn.

3.3 Betrekkingsomvang in december 2012

De betrekkingsomvang bedraagt gemiddeld 6 lessen per week (= 0,2 fte). In onderstaand schema is de omvang van de betrekkingen verder uitgewerkt.

Aantal lessen	Aantal docenten	Totaal aantal lessen
< 6	202	568
6-10	91	713
11-15	33	422
16-20	19	339
>20	5	121
	350*	2163

Ten opzichte van 2011 is de omvang van de gemiddelde baan als GVO-docent gestegen met ongeveer een halve les.

* Op 31 december gaven van de 363 geregistreerde docenten er 350 actief les.

3.4 Docenten niet in dienst van PC GVO

aantal predikanten	per 31-12
2009-2010	44
2010-2011	40
2011-2012	36
2012-2013	33

aantal kerkelijk werkers werkers	
2009-2010	4
2010-2011	5
2011-2012	4
2012-2013	3

aantal vrijwilligers / ZZP-er	
2009-2010	11
2010-2011	11
2011-2012	11
2012-2013	8

De aantallen docenten, die toegekende GVO-lessen geven, maar niet in dienst zijn van PC GVO, laten in de loop van de jaren een terugloop zien. Lessen van deze docenten die vacant worden, worden waar dat kan ingevuld door docenten die wel in dienst van de stichting zijn.

4. Personalia

Bestuur Protestants Centrum GVO

- ds. L. Bal (voorzitter), op voordracht van de kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland
portefeuillehouder voor: Adviesraad, opleidingen, OR
- dr. G. van der Hoek (secretaris/penningmeester), namens de orthodoxe kerken
portefeuillehouder voor: Adviesraad, financiën, kwaliteit, OR, personeel, regiobeleid
- dhr. P. den Dikken, op voordracht van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond
portefeuillehouder voor: nascholing
- drs. L. Jansen, namens de vrijzinnige kerken
portefeuillehouder voor: personeel, regiobeleid
- drs. H. Pol, op voordracht van de Stichting Interkerkelijk Overleg Schoolzaken
portefeuillehouder voor: kwaliteit, nascholing, opleidingen

Bureau

- Erna de Goede, coördinator
Gerrie de Boer, personeels- en salarisadministratie
Wouter Knoester, HRM/teamleider regiobegeleiding
Coby Oppewal, financiële administratie
Elsbeth Voets, managementondersteuning
Harmen van Wijnen, financiën

Regiobegeleiders

- Regio noord: Annacarina Klein
Jetty Nouta-Swart
Lara Schout-Douwes
Pieter Witteveen
- Regio midden: Nelleke ten Napel-Roos
Rianne Segers-Zomer
Irma Visser
- Regio zuid-west: Annemarie Kleppe-Maurice
Corina Nagel-Herweijer
Bertha van der Vlies-Ebbers

Ondernemingsraad

- Anja Oorebeek (voorzitter), Drenthe
Rudie de Boer (secretaris), Gelderland en Brabant
Deborah Guijs, Utrecht
Corrie Kalkhuis, Zuid-Holland
Jan Oosterink, Overijssel
Tsjippy van Opstall, Friesland en Noord-Holland
Ineke Siersema, Groningen
Liesbeth Winters, Flevoland, Limburg en Zeeland

CIO-O

In deze commissie zijn de volgende kerken/geloofsgemeenschappen vertegenwoordigd:

de Algemene Doopsgezinde Sociëteit via mevr. M.G. Bakker-van Kampen, zij werd in september opgevolgd door mevr.ds. J.Chr. Duhoux-Rueb
de Christelijke Gereformeerde Kerken via drs. M.H. Baan
de Gereformeerde Gemeenten via dr. G. van der Hoek
de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) via drs. R. de Boer
de Nederlands Gereformeerde Kerken via mevr.mr. T. Klos-de Vries
de Oud-Katholieke Kerk van Nederland via dhr. J.G. Kinneging
de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) via ds. L. Bal
de Remonstrantse Broederschap via drs. E.J. Hendriks
de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB via drs. L. Jansen
de Unie van Baptistengemeenten via ds. J.M. Zijlstra

Bestuur DC GVO en HVO

dhr. J.P. de Vries, onafhankelijk voorzitter

dhr. L. Bal, Protestants Centrum GVO

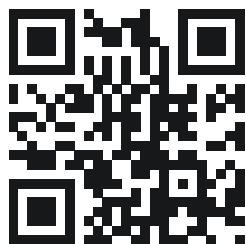
dhr. N. Stuij, HVO

dhr. A. Habets, RK Centrum GVO, die in 2012 is opgevolgd door mevrouw L. Stalmeier

dhr. I. Spalburg, SPIOR, die in 2012 is opgevolgd door de heer Y. Altuntas

dhr. R. Ramsahai, Hindoeraad Nederland

protestants
godsdienstig vormingsonderwijs
op openbare basisscholen

Protestants Centrum GVO

Joseph Haydnlaan 2a
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

E-mail: info@pcgvo.nl
www.pcgvo.nl